

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Typ posudku: posudek oponenta diplomové práce

Autorka práce: Bc. Olivie Doleželová

Název práce: Cesty ke snížení recidivy v ČR (Resocializace občanů ve výkonu trestu odnětí svobody a po propuštění)

Autor posudku: PhDr. Alena Marešová, PhD.

Diplomantku k výběru tématu přivedl zájem o resocializaci osob odsouzených k nepodmíněnému trestu odnětí svobody a především zájem o to, zda a jakým způsobem lze snížit míru opětovného opakování trestné činnosti osobami, které již za předcházející trestnou činnost byly vězněné – tj. o snížení kriminální recidivy. Jako cíl diplomové práce si vytýčila identifikovat faktory ovlivňující míru recidivy, analyzovat činnost, strategie a jejich efektivitu institucí státních i nestátních - hlavních aktérů na poli terciální prevence kriminální recidivy i jejich vzájemné vztahy. Dílčím cílem práce bylo zmapovat českou penitenciární politiku a identifikovat trend jejího budoucího vývoje a, s využitím získaných poznatků, formulovat vlastní doporučení ke snížení recidivy. Tyto cíle diplomantka naplnila.

V souladu s vytýčenými cíli si diplomantka stanovila výzkumné otázky, na které obsahem své diplomové práce dostatečně odpověděla. Též zformulovala hypotézy, které však vyznívají spíše jako její osobní názor, jakým směrem mají být v budoucnosti zaměřeny požadavky, směřující k vytvoření účinných opatření pro snižování kriminální recidivy. Pro naplnění cílů práce i zodpovězení výzkumných otázek zvolila vhodný metodologický postup. Analýzu literatury správně zaměřila především na české zdroje, ale dostatečnou pozornost věnovala i odborné zahraniční literatuře. Zvolená metoda expertních rozhovorů kladla na diplomantu značné nároky, které zvládla bez obtíží a vnesla do práce různorodost přístupů a názorů terénních pracovníků na řešenou problematiku. Tuto část práce pokládám za nejvíce přínosnou a originální.

Zdrojem poznatků, které jí pomohly v hledání odpovědí na dílčí otázky spojené se zamýšleným cílem, se stala odborná literatura zejména kriminologická a značné množství materiálů orgánů činných v trestním řízení, které jsou aktéry v problematice kriminální recidivy. Získání těchto materiálů, jejich analýze a syntéze z nich získaných poznatků diplomantka musela věnovat velké úsilí. Jsou zpravidla obsáhlé a kriminální recidivě začaly věnovat pozornost až teprve v několika posledních letech.

Práce je čtivá a obsahuje množství zajímavých poznatků. Je také sympatická osobním zaujetím autorky pro řešené otázky a vlastními názory na projednávaná témata, kazí ji překlepy a chybějící zarovnání textu do bloku. Názory diplomantky jsou pochopitelně ovlivněny především nastudovanou teorií, chybí osobní zkušenost. Převzaté zkušenosti z literatury, oficiálních zdrojů a z expertních rozhovorů nemohou vlastními zážitky nabytou zkušeností nahradit a obtíže působí i fakt, že názory na kriminální recidivu, její příčiny a řešení, jsou opravdu často dosti rozdílné a dokonce protichůdné. Diplomantka, také s ohledem na zaměření svého studia, klade důraz především na sociální okolnosti existence kriminální recidivy, vliv sociálního vyloučení, existenci chudoby rodin recidivistů, sociální mobilitu ve společnosti atd.

Jako určitý hendikep se nedostatek zkušenosti projevuje při formulaci některých hypotéz – např. že vyšší uplatnění alternativních trestů bude mít za následek snížení recidivy,

že zvýšení intenzity a kvality vzdělávání ve věznicích sníží recidivu a také při zpracování některých informací z literatury: o prizonizaci, resocializaci, zaměstnanosti a vzdělávání vězňů, jejich zadluženosti. Avšak tyto nedostatky nelze mít studentům za zlé – nedostatek informací z prostředí současného vězeňského systému je nepřehlédnutelný a je zdrojem nepravdivých představ o současném výkonu trestu odnětí svobody obecně a mnoha vězeňských aktivitách zvláště. Statistické ročenky Vězeňské služby ČR navíc postrádají smysluplný komentář a obsahují mnohé nepřesnosti, takže i odborná veřejnost z nich často získává neúplné či zkreslené informace o vězeňství.

Součástí práce jsou přehledné tabulky: první zpřesňuje postup výzkumu, druhá uvádí přehled aktérů podle jednotlivých sektorů (mezi nimi postrádám sociální pracovníky – sociální kurátory a tzv. preventisty kriminality), třetí tabulka obsahuje přehled vybraných veřejně politických dokumentů v období 1989 – 2015. V přílohách pak diplomantka prezentuje dvě metody Policy Analysis vhodně rozpracované do velmi podrobné podoby a zaměřené na v diplomové práci řešenou problematiku kriminální recidivy a zvýšení účinnosti resocializace ve výkonu trestu odnětí svobody.

Několik drobných připomínek:

- Str. 23, 24 chybí zdůraznění, že na této stránce uváděné částky jsou **denními** limity.
- Str. 25 Zákon o výkonu trestu – nutno zpřesnit: zákon č. 169/1999 Sb.
- Str. 42 – v tabulce 2 – je špatně uvedeno Institut pro výzkum kriminality a sociální prevence – správně: Institut pro kriminologii a sociální prevenci
- Str. 43 chybí odkaz na zdroj u posledního řádku: ...v Bardachově typologii“.
- Str. 61 – „Havel vyhlásil amnestii“ – snad „Prezident Havel vyhlásil...“
- Str. 77 – první řádka – uveden je pojem „výpis“, avšak bez zpřesnění, že se jedná o výpis z rejstříku trestů – nutno uvádět celý název, jinak to je zavádějící informace
- Chybí grafy – zejména tam, kde je kladen důraz na vývojové tendence u kriminality a podílu recidivistů na ní.

Vlastní doporučení v závěru práce odpovídají základním doporučením ke snížení recidivy. Požadují optimalizaci struktury penitenciární práce, nutnou koordinaci jejich aktérů, rozvoj alternativních trestů a omezení krátkodobých trestů odnětí svobody, řešení zadluženosti spojené s výkonem trestu odnětí svobody, reformu zaměstnávání vězňů, rozšíření vzdělávání ve vězení, léčbu závislosti, udržování kontaktů s rodinou, zajištění bydlení po propuštění, pomoc při zaměstnávání propuštěných vězňů.

V závěru práce diplomantka uvádí, že kořeny celého problému s kriminální recidivou spočívají v rozrůstajícím se zástupu chudých – zdá se mi to příliš zjednodušené tvrzení a zúžený pohled na tak obtížně uchopitelnou problematiku. Citace, že „řešením by tedy byla hluboká celospolečenská změna“ již značně přesahuje zaměření výzkumných otázek kladených v úvodu práce i argumenty užitá k jejich zodpovězení.

Největší přínos diplomové práce autorky Olivie Doleželové tak vidím v užití metody rozhovorů s experty- pracovníky institucí, které mají s recidivujícími pachateli trestných činů i jejich resocializací dlouhodobé zkušenosti, v organizování těchto rozhovorů, sběru poznatků z nich a zapracování získaných názorů a postojů do odpovídajících pasáží diplomové práce.

Diplomovou práci doporučuji přijmout k obhajobě a hodnotit ji známkou 2.

V Praze 3. června 2015

Podpis:

